

ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ РАНЬОГО ВТРУЧАННЯ

В області продовжується робота щодо створення системи надання послуг раннього втручання для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров'я та життя.

Щорічно обласною радою з питань раннього втручання затверджуються плани заходів щодо розвитку системи раннього втручання.

Рішенням ради від 24.12.2024 (протокол № 5) затверджено План роботи ради на 2025 рік. Протягом 2025 року проведено 4 засідання ради, на яких були розглянуті 12 актуальних питань щодо розвитку системи раннього втручання, прийняті відповідні рішення.

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 року «Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції створення та розвитку системи раннього втручання на період до 2026 року» та Плану роботи обласної ради з питань раннього втручання Одеським обласним центром соціальних служб на початку 2025 року був розроблений рекомендаційний лист для центрів соціальних служб, центрів надання соціальних послуг та територіальних громад, в яких відсутні комунальні надавачі соціальних послуг, з метою активізації роботи у напрямку інформування населення щодо надання послуги раннього втручання, зокрема за допомогою соціальної реклами, шляхом проведення роз'яснювальної роботи серед населення, через засоби масової інформації, тощо.

Одеський обласний центр соціальних служб надіслав для розповсюдження буклет з таблицею для оцінки розвитку дітей до 3-х повних років «Червоні прапорці», в тому числі в соціальних мережах та веб-сайтах територіальних громад.

Крім того, Одеський обласний центр соціальних служб переніс скринінг (таблиця для оцінки розвитку дітей до 3-х повних років) для спрощення друку в формат Word та рекомендував фахівцям із соціальної роботи та соціальним працівникам заповнювати відповідний скринінг під час заповнення акту оцінки потреб сім'ї/особи у разі виховання у сім'ї малюків із ймовірним порушенням розвитку та у разі підтвердження одного з чинників скринінгу направляти сім'ї для консультації до центрів раннього втручання.

Щомісячно центри соціальних служб, центри надання соціальних послуг та територіальні громади (в яких відсутні ЦСС та ЦНСП) надають КУ ООР «Центр соціальних служб» інформацію про проведену роботу, щодо проведення скринінгу та направлення до центрів раннього втручання.

Також, 52 громади, в тому числі центри соціальних служб та центри надання соціальних послуг, розмістили інформацію про центри раннього втручання та посилання на скринінг «Червоні прапорці» на офіційних сайтах та в соціальних мережах.

Комунальною установою Одеської обласної ради «Центр соціальних служб» за підтримки Міжнародного комітету порятунку в Україні (IRC) роздруковані 500 примірників брошури «Раннє втручання». Також, роздрукована брошура, розроблена КУ ООР «Центр соціальних служб», у кількості 200 примірників та брошура «Червоні прапорці» у кількості 300 примірників.

Окрім цього, з початку року Центром включено тему «Раннє втручання» до програми навчання кандидатів у прийомні батьки, батьки-вихователі, опікуни/піклувальники, усиновлювачі та патронатні вихователі. Під час занять кандидатам надається інформація про:

- суть послуги раннього втручання;
- хто може її надавати;
- чинники, що можуть свідчити про необхідність звернення;
- як самостійно провести первинний скринінг розвитку дитини;
- де в області можна отримати відповідні послуги.

54 громади, в тому числі центри соціальних служб та центри надання соціальних послуг розмістили інформацію про центри раннього втручання та посилення на скринінг на офіційних сайтах та в соціальних мережах.

Також, працює сайт <http://www.odesarv.org.ua>, на якому розміщено відеоролик, який розкриває сутність та основні принципи послуги раннього втручання. Зазначений відеоролик розміщено на офіційному вебсайті Департаменту соціальної та сімейної політики обласної державної адміністрації, на якому ведеться окрема рубрика «Раннє втручання».

Інформація про розвиток системи раннього втручання активно поширюється в соціальних мережах. Зокрема, обласний методичний центр раннього втручання (далі – Методичний центр) веде сторінки у соціальних мережах Facebook і Instagram; на офіційному сайті Красносільської сільської ради розміщено дорожню мапу для батьків, які виховують дітей, які перебувають у зоні ризику отримати інвалідність; у Facebook існує група «Білгород-Дністровський кабінет раннього втручання».

У 2025 році в Одеській області були проведені наступні інформаційні заходи:

- 09.07.2025 - в Подільській громаді відбувся захід у форматі адвокаційної кампанії «World Safe», де були присутні представники освіти, охорони здоров'я, фахівці соціальної сфери та батьки дітей з особливими освітніми потребами;

- 17.07.2025 – у м. Білгород-Дністровський в рамках проекту «Впровадження послуги раннього втручання на місцевому рівні в Одеській області та Миколаївській областях», фахівці відділення РВ (Гакотіна О., Місюк О.) були учасниками заходу «Раннє виявлення порушень розвитку у дітей раннього та дошкільного віку».

- 01.08.2025 - зустріч з батьківською спільнотою Миколаїв-Баштанка. Створення активної спільноти батьків дітей з інвалідністю Одеської та

миколаївської областей. Вибір координатора спільноти. Обговорення перших кроків роботи;

- 07.08.2025 - зустріч з в.о. директора Департаменту соціальної, сімейної політики та охорони здоров'я Білгород-Дністровської міської ради. Розповсюдження інформації про послугу РВ та УАРВ на офіційному сайті міста та соцмережах;

- 14.08.2025 участь у нараді Державної служби у справах дітей України. Обговорення ролі служб у справі дітей у створенні системи раннього втручання. 20.08.2025 - зустріч з директоркою Білгород-Дністровського ІРЦ з питання налагодження співпраці та направлення до послуги РВ;

- 20.08.2025 - Координаційна рада із забезпечення права дитини на зростання в сімейному оточенні в Одеській області;

- 28.08.2025 - участь у зустрічі-знайомстві уповноважених органів та надавачів соціальних послуг (Миколаївська та Дніпропетровська області) в межах участі в межах Проєкту надання фінансової допомоги у вигляді малих грантів для соціальних послуг сім'ям з дітьми та дітям та/або послуги раннього втручання в Україні. Отримання пояснень щодо впровадження малих грантів для надання послуги раннього втручання в громадах;

- 20.09.2025 - Форум в межах проєкту «Стійкі сім'ї – стійке майбутнє: трансформація системи догляду за дітьми в Одеській та Миколаївській областях» від ЮНІСЕФ та УФГЗ. Ознайомлення з досвідом надання послуги РВ в Одеській та Миколаївській областях;

- 29.09.2025 - нарада для керівників інклюзивно-ресурсних центрів у співпраці з представниками управлінь та відділів освіти міських, селищних і сільських рад. Захід було присвячено питанням забезпечення інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами на тему: «Послуга раннього втручання. Вектори взаємодії». (м. Миколаїв). Проведення інформаційних сесій «Розвиток сімейних форм виховання та послуги раннього втручання» в районах Одеської області. Інформування громад про послугу раннього втручання та можливості її фінансування:

29.10.2025 – Березівський район;

05.11.2025 – Подільський район;

12.11.2025 – Роздільнянський район;

19.11.2025 – Білгород-Дністровський район;

26.11.2025 – Болградський район;

03.12.2025 – Ізмаїльський район;

10.12.2025 – Одеський район;

- 15.10.2025 - семінар «Раннє виявлення порушень розвитку у дітей раннього та дошкільного віку». Для фахівців соціальної, медичної та освітньої сфер Болградської та Кілійської територіальних громад Одеської області. Метою тренінгу було підвищення обізнаності фахівців щодо раннього виявлення порушень розвитку у дітей раннього та дошкільного віку та вдосконалення їхніх

професійних навичок для своєчасної допомоги, а також налагодження ефективного механізму перенаправлення до спеціалістів і служб підтримки. Знайомство з послугою раннього втручання та з законодавчою базою;

- 20.10.2025 - онлайн-зустріч з працівниками «Служби соціальної підтримки сімей» Білгород-Дністровського міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Захід було присвячено питанню перенаправлення до послуги РВ;

- 27-28.11.2025 - Регіональний форум «Послуга раннього втручання - стале впровадження в громадах». Присутні представники територіальних громад Одеської та Миколаївської областей, а також спікерів з м. Києва та м. Харкова. Працювали у трьох напрямках: мережування та адвокація батьків; створення системи РВ та реалізація послуги РВ в громадах; навчання та професійна підтримка фахівців РВ.

Щомісячно проводяться зустрічі у батьківському клубі «Поговоримо про наше...»; для привернення уваги молоді до послуги раннього втручання щомісячно проводяться зустрічі-тренінги, кіноклуб з обговоренням фільмів на соціальну тематику, творчі майстерні в інклюзивному молодіжному клубі «Green light» тощо.

Обласною комплексною програмою соціальної підтримки населення на 2024-2026 роки «Соціальний захист населення в Одеській області», затвердженою розпорядженням голови (начальника) обласної державної (військової) адміністрації від 29.12.2024 № 1210/А-2023, у 2025 році видатки на забезпечення функціонування системи раннього втручання шляхом підготовки відповідних міждисциплінарних команд становили 50,0 тис. грн. У листопаді 2025 року 30 фахівців пройшли таке навчання за рахунок коштів обласного бюджету та отримали відповідні сертифікати.

Групою експертів Методичного центру проводиться навчання (підвищення кваліфікації) спеціалістів і фахівців структурних підрозділів соціального захисту населення сільських, селищних і міських територіальних громад з питань раннього втручання. Також, Методичним центром проводяться тренінги за Програмою навчання (підвищення кваліфікації) спеціалістів і фахівців, задіяних в управлінні системою раннього втручання, затвердженою Наказом Міністерства соціальної політики України від 29.09.2021 № 552.

Дитячі заклади охорони здоров'я територіальної громади м. Одеса, а саме КНП «Дитяча міська поліклініка № 2» ОМР та КНП «Дитяча міська поліклініка № 6» ОМР впроваджують заходи з раннього втручання, що відносяться до їх компетенції - розділ VII - Впровадження послуги раннього втручання Міської цільової програми «Безбар'єрна Одеса» на 2023-2025 роки, затвердженої рішенням Одеської міської ради від 03 травня 2023 року № 1142-VIII.

В рамках виконання заходів Міської цільової програми в КНП «Дитяча міська поліклініка № 2» Одеської міської ради та КНП «Дитяча міська поліклініка № 6» Одеської міської ради функціонують кабінети раннього втручання, де

проводиться прийом та консультування маленьких пацієнтів, що проживають як у місті Одесі так і Одеській області, а також тих сімей, що виїхали за межі України.

Продовжується робота онлайн-груп психологічної підтримки для фахівців раннього втручання за участі міжнародних експертів Європейської асоціації раннього втручання Eurlyaід та регулярно проводяться підготовчі навчальні семінари для роботи з сім'ями з травмою, горем та втратою, які проводять українські та міжнародні експерти.

Для ефективної роботи з впровадження послуги раннього втручання в дитячих закладах м. Одеса проводиться навчання спеціалістів команд раннього втручання м. Одеса для дитячих поліклінік, навчання проводиться безкоштовно за рахунок Міської цільової програми «Безбар'єрна Одеса» Одеської міської ради.

Спеціалістами з навчання команд дитячих міських поліклінік м. Одеса з раннього втручання проведені тренінги для батьків/законних представників дітей, які мають порушення розвитку, інвалідність чи ризик її виникнення, всього 300 осіб.

Департаментом охорони здоров'я Одеської міської ради були надані пропозиції щодо збільшення фінансування на 2025 рік Міської програми «Безбар'єрна Одеса» на 2023-2025 роки, до розділу VII - Впровадження послуги раннього втручання, п.7.3, п.7.4, п.7.5, п.7.6 - для підготовки спеціалістів раннього втручання з числа медичних працівників дитячих міських поліклінік - всього - 1500000,0 грн. За рахунок збільшення фінансування було відповідно збільшено кількість тренінгів для батьків чи законних представників дітей міста Одеси, які мають порушення розвитку, інвалідність чи ризик її виникнення.

Кількість інформаційних кампаній, в тому числі відео матеріали, календарі для підвищення освіченості суспільства про надання послуги раннього втручання у м. Одеса та її отримання зростає. Не менше 1000 осіб мали можливість отримати зазначену інформацію.

На виконання рішення Міжвідомчої координаційної комісії з питань надання послуги раннього втручання Одеської міської ради від 19 червня 2024 року, враховуючи потреби у послугі раннього втручання, створені нові мультидисциплінарні команди ще в 2-х закладах - КНП «Дитяча міська поліклініка № 5» Одеської міської ради та КНП «ДКДЦ ім. Ак. Б.Я. Резніка» Одеської міської ради.

В межах виконання заходів Міської цільової програми «Безбар'єрна Одеса» на 2023-2025 роки, в липні 2025 року проведена Міжнародна конференція «Літня школа раннього втручання».

Методичним центром щотижня проводиться онлайн-супервізія для команд раннього втручання Одеської області. На супервізії команди представляють випадки зі своєї роботи та мають можливість отримати ідеї та рекомендації для покращення ефективності роботи.

На 01.01.2026 послугу раннього втручання у 10 установах і закладах системи соціального захисту і охорони здоров'я отримали/отримує понад 605 сімей (дітей).